

Dzīves kvalitāte personām ar garīgās attīstības traucējumiem: “*Personal Wellbeing Index – Intellectual Disability*” skalas aprobēšana latviešu valodā

Aija Šķerberga¹, Ieva Rugina²

¹ Jelgavas pilsētas pašvaldības iestāde “Jelgavas sociālo lietu pārvalde”,
Dienas centrs, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Rehabilitācijas katedra, Latvija

Ievads. Personas ar garīgās attīstības traucējumiem bieži dzīvo sociālās aprūpes iestādēs, līdz ar to tiek ierobežotas viņu iespējas iekļauties sabiedrībā un būt pilntiesīgiem sabiedrības locekļiem, tādējādi samazinot dzīves kvalitāti. Šobrīd Latvijā notiek deinstitucionalizācijas process – personu ar garīgās attīstības traucējumiem iekļaušana sabiedrībā, piedāvājot jaunus sabiedrībā balstītus pakalpojumus. Ergoterapeits ir veselības aprūpes profesionālis, kura uzdevums ir sekmēt indivīda neatkarību, veicinot dzīves kvalitātes līmeņa paaugstināšanos, tādēļ ir nepieciešams objektīvs dzīves kvalitātes novērtēšanas instruments, kas sniegtu informāciju, kā persona vērtē savu dzīves kvalitāti.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir aprobēt latviešu valodā dzīves kvalitātes novērtēšanas instrumentu “Personīgās labklājības indekss – intelektuālā nespēja” (“*Personal Wellbeing Index – Intellectual Disability*”, saīsināti *PWI-ID*) personām ar garīgās attīstības traucējumiem (Cummins, Lau, 2005). Pētījums ir kvantitatīvs neeksperimentāls. Tajā piedalījās 50 dalībnieki vecumā no 18 līdz 66 gadiem, kuriem ir viegli vai vidēji smagi garīgās attīstības traucējumi, kuri saprot un spēj sazināties latviešu valodā un dzīvo grupu dzīvokļos vai sociālās aprūpes centrā. Pētījumā demogrāfisko datu iegūšanai tika izmantota pētnieka izstrādāta demogrāfisko datu anketa un *PWI-ID* latviskā versija “Personīgās labklājības indekss – intelektuālā nespēja” (Šķerberga, 2016).

Rezultāti. Instrumenta iekšējās saskaņotības *Cronbach's alpha* koeficients ir $\alpha \geq 0,75$, kas liecina par labu ticamību. Testa–retesta mērījumu rezultāti pierādīja, ka testa abās daļās pastāv cieša korelācija starp vērtēšanas reizēm ($r = 1$; $r = 0,7$). Novērtēšanas process ir kā saruna – intervija, kuras laikā dalībniekam tiek izskaidrots viņam neskaidrais, runājot vienkāršā valodā, līdz ar to aizpildīšanas ilgums ir atkarīgs no garīgās attīstības traucējumu pakāpes.

Secinājumi. Dzīves kvalitātes novērtēšanas instruments *PWI-ID* (Cummins, Lau, 2005) ir ticams un lietojams ergoterapeitu praksē personām ar viegliem un vidēji smagiem garīgās attīstības traucējumiem. Instrumentā ir augsta iekšējā saskaņotība, pastāv cieša korelācija starp testu un retestu. Novērtēšanas laikā personām ar garīgās attīstības traucējumiem ir nepieciešama individuāla pieeja.